Ціна 25 центів

ЗА РІДНУ ЦЕРКВУ

ОФІЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

КОМІТЕТУ ОБОРОНИ ОБРЯДУ І ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

в Канаді

Рік І СЕРПЕНЬ - ВЕРЕСЕНЬ 1966 Ч. 2 - 3

СЛОВА ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА

«Наша Українська Католицька Церква зокрема вимагає від нас усіх подвоєння зусиль для запевнення її зросту і скріплення назовні і внутрі, в поодиноких душах. Бо і з одного і з другого боку нам грозять великі небезпеки затрати віри в Бога в душі значної частини українського народу, а в тих, що вдержаться при вірі, може зникнути витривалість у нашому прадідному обряді.

Ревність кожного українського вірного мусить піддержувати і посилювати ще й та свідомість, що ми всюди є в меншості, на скитальщині серед західного світу, а так само на Україні в релігійних переконаннях і практиках, бодай у їх виявах назовні. Наш Єпископський Синод, зложений з усіх українських католицьких Владик під проводом Верховного Архиєпископа, свідомий того положення, поробив перші кроки, щоб зберегти нашу Церкву від загину, а саме, щоб усе наше духовенство і вірні, під проводом своїх Митрополитів, Архиєпископів і Єпископів, почувалися одною Українською Католицькою Церквою. Це буде великою об'єднуючою благодаттю, якщо по всіх усюдах землі, в Новозеляндії

і в Австралії, в Полудневій і в Північній Америці, в Європі, в Африці і в Азії, ми всі будемо почуватись синами одної Української Католицької Церкви, що будемо говорити українською мовою, будемо молитись цими самими молитвами, співати ці самі пісні, будемо брати участь у цих самих Богослуженнях і, де б лише наш вірний не зайшов до наших церков і наших домів, він всюди знайде і побачить цей сам обряд, ці самі традиції, знайде своє рідне під проводом своїх Єпископів, священиків і народніх провідників, в яких тільки державах він не жив би як льояльний їх громадянин. Свідомість одної віри, одного обряду, одної національности, стане могутньою остоєю проти всяких затій знищити наш нарід, наш обряд і нашу Церкву.

Тільки тоді будемо становити справдешню і сильну єдність, коли цю єдність скріпимо найсильнішими надприродніми і природніми в'язами; тоді зможемо осягнути в дусі Собору і наше церковне майбутнє в завершенні патріярхату».

З "Пасхального Привіту Верховного Архиєпископа" Блаженнішого Кардинала Кир Йосифа (За "Благовісником...", Рік II, Кн. 2 - 4, стор. 57).

ЛИСТ ВІД ВСЕЛЕНСЬКОГО АРХИРЕЯ

Член і науковий дорадник Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді проф. д-р Петро Біланюк одержав від Його Святости Вселенського Архиєрея Папи Павла VI листа з подякою за його дисертацію. Добродіями видання дисертації були також Комітети Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді і США. Внизу подаємо дослівний переклад і фотодрук листа.

Секретаріят Стану
Його Святости

Ч. 70743. **З Ватикану, дня 25 травня 1966.**

Всечесніший Пане,

Поспішаю повідомити тебе, що до Священного Архиєрея щасливо прибула твоя дисертація "Про звичайний учительський уряд Вселенського Архиєрея", яку з огляду на твою відданість ти постарався Йому переслати.

Найблаженніший Отець оцінив високо того роду дар, яким ти бажав виявити особливе свідоцтво твого найвідданішого почування до цієї Апостольської Столиці.

Ґратулюючи тобі за вложені студії в опрацювання такого дуже важливого предмету, Його Святість складає подяки за відданість і, радіючи, відповідає їй і просить за тебе у Христа Господа, щоб в навчанні й плеканні богословської науки ти зміг бути дуже корисний славі Бога і для добра умів.

Ці почування батьківського духа Священний Архиєрей, під знаком небесних ласк, з великою любов'ю підтверджує Апостольським Благословенням.

Вдячний за ласкаво призначений для мене примірник дисертації, з належною пошаною заявляю себе

найвідданіший Тобі

А. І. Кард. Чіконяні

Всечесн. Панові
П. Петрові Борисові Біланюкові
Професорові в Університеті
Колеґії св. Михаїла в Торонті.

SEGRETERIA DI STATO
DI SVA SANTITÀ

N. 70743

DAL VATICANO, 25 Maii 1966

Rev.me Domine,

Te certiorem facere propero ad Augustum Pontificem rite pervenisse dissertationem tuam "De magisterio ordinario Summi Pontificis", quam obsequii causa Ipsi mittendam curasti.

Beatissimus Pater magni pependit huiusmodi donum, quo animi tui Apostolicae huic Sedi deditissimi peculiare testimonium exhibere voluisti.

Dum gratulatur tibi ob studia posita in tam magni momenti argumento pertractando, Sanctitas Sua gratias agit de obsequio, eique respondere gaudens, id pro te postulat a Christo Domino, ut in theologica doctrina docenda atque excolenda Dei gloriae animorumque bono valde prodesse quess.

Hos paterni animi sensus Augustus Pontifex Apostolica Benedictione, caelestium gratiarum auspice, peramanter confirmat.

Gratus de dissertationis exemplari mihi humaniter destinato, qua par est observantia me profiteor

Tibi addictissimum

M. J. Card. Ciognani

Rev.mo Domino
D.no PETRO BORIS BILANIUK
Professori apud Universitatem
Collegii S. Michaelis in Toronto

НЕВІДЖАЛУВАНА ВТРАТА

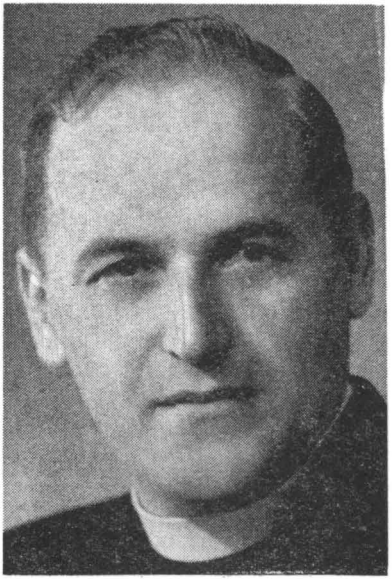

Бл. п. о. Ярослав Бенеш, душпастир церкви Покрови Пресв. Богородиці в Торонті, після короткої недуги, помер у торонтським шпиталі 4-го липня 1966 р., проживши років 51.

Отець Ярослав Бенеш прийняв Св. Тайну Священства 26 червня 1938 року з рук Преосвященного Кир Івана Лятушевського. Був сотрудником в Нижневі над Дністром, від 1939 - 1944 парохом Тудорова, Гусятинського деканату. На емеіґрації в 1945 - 1948 рр. був душпастирем у Німеччині, та два роки був секретарем Апостольської Візитатури в Мюнхені. У 1948 р. переїхав до Канади. Став сотрудником у парохії Матері Божої Неустаючої Помочі в Торонті. Працював як катехит у торонтських Рідних Школах і на Курсах Українознавства ім. Юрія Липи. Був довголітнім капеляном української молодечої організації СУМ в Торонті. Похорон відбувся 8 липня з церкви Покрови Пресвятої Богородиці на цвинтар Проспект в Торонті.

Вічна Йому Пам'ять!

Комітет Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді.

У понеділок, 4-го липня рознеслась сумна вістка по всіх українських домах, про смерть Блаженної Пам'яті

о. Ярослава Бенеша, душпастиря церкви Покрови Пресвятої Богородиці, при вул. Лідс у Торонті.

Покрилась сумом українська громада. Кожний знав, що відійшов у вічність передчасно і в дуже невідповідну пору священик-патріот. Отець Ярослав Бенеш уроджений в родині українських учителів, 25 січня 1915 р. у Годах, пов. Коломия.

Свою українську духовість, — яку вщепив у Нього родинний дім, українська школа, Українська Духовна Семінарія, українці виховники, українське середовище, чудова природа і нарід, — привіз із собою до Канади. Тут промінював своїми духовими скарбами як священик, як проповідник, як виховник молоді та як громадянин. Блаженної Пам'яти отець Ярослав Бенеш виявив свою душу будовою чудової церкви Покрови Пресвятої Богородиці при вул. Лідс у Торонті. Цю церкву відвідують туристи, вона своїми холодними мурами розносить славу про українську культуру. Про неї розписувалась преса в Канаді і Америці. Холодні мури оживились українською душею вщіпленою священиком, який вийшов з народу і для народу. Вірні Торонта й околиць прийшли попрощати нашого священика. За три дні тисячі вірних перейшло біля домовини Покійного.

У день похорону церква Покрови Пресвятої Богородиці не могла помістити жалібної громади, так що вірні мусіли стояти на вулиці.

Тисячі народу поїхали сумним походом на цвинтар. Напевно, Торонто ще не бачило стільки людей на похороні.

Чудовий липневий день. На цвинтарі маса народу, пращальні промови, останній салют СУМ-у. Мовчазний стогін жалібної громади, — затихло все, навіть вітрець не рушив листям. Закам'яніло все з болю — навіть злоба скорчилась перед величчю людського болю і замовкла. Біль народу є грізний, це був той творчий біль, той біль, який мусить сколихнути заспані душі і розбудити їх до чину. Того болю бояться, він грізний. Пригадався мені лист з України «на похороні отця Н.Н.

пароха села Н.Н., було 11000 людей, хоч це був робочий день. Влада прислала відділ війська...»

Так прощали пароха в Україні вірні, свідомі, що на місця їхніх священиків прийдуть вислужники безбожної Москви...

КОМІТЕТ ОБОРОНИ ОБРЯДУ І ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

в Клівленді — Парма, Огайо.

5300 Stickney Ave., Cleveland, Ohio, 44109, — U. S. A.

Ми, нижче підписані, члени Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Клівленді, обсервуючи загрозливі явища, які з'являються в наших парохіях у Клівленді, на терені нашої філядельфійської архиепархії під проводом митр. А. Сенишина, стверджуємо наступне:

1. Митрополит А. Сенишин під час останньої візитації 1964 р. перевів плебісцит в обох наших церквах: св. Петра й Йавла і в церкві св. Йосафата на Пармі. На його запит, чи хтось не розуміє української мови у церкві св. Петра й Павла, не піднялась ні одна рука, у церкві св. Йосафата тільки три особи піднесли руки. Чому ж тоді оо. парохи виправдують свої англомовні проповіді на Службах Божих незнанням парохіянами української мови?

2. По своїй візитації митр. А. Сенишин зарядив у всіх наших парохіях святкування за новим стилем календаря. У цьому випадку він не переводив жадного плебісциту, як також не засягав думки нікого з парохіян.

3. За часів митр. Константина Богачевського при наших церковних школах працював комітет, якого завданням було наглядати над навчанням української мови у парохіяльних школах. Цей комітет зліквідовано, і він уже не працює при наших школах.

4. У парохії св. Петра й Павла в о. монс. Д. Греська, як також у парохії на Пармі запроваджено латинський звичай коронації Божої Матері. Вибирають дівчину, саджають на трон і правлять молебні. Цей нечуваний у нашім обряді церемоніял викликає в нас огірчення.

5. Нехтування нашими звичаями, мовою та всім, що українське, знайшло своє завершення, коли о. монс. Д. Гресько на пластовім святі сказав до молоді: «Діти, ви киньте своє українське серце на смітник, тут воно вам не потрібне».

6. Підчас Богослужень ані о. монс. Д. Гресько, ані о. А. Улицький ніколи не споминають нашого Верховного Архиєпископа, Кардинала Йосифа.

7. О. д-р Любачівський у своїх Богослужбах ніколи не молиться за «многострадальну страну нашу» ні за «страждущих братей наших».

8. Для молодечих організацій при нашій церкві св. Йосафата всі молитви та молебні є тільки в англійській мові.

9. Навчання української мови у так званій українській католицькій школі на Пармі зводиться тільки до читання тропарів і кондаків.

10. Всі молитви в цій школі є тільки по-англійськи. На питання дитини, чому не говоримо «Отче Наш» та «Богородице Діво» по-українськи, сестри відповідають: «Бозя, дитинко, не розуміє української мови». Таке ставлення сестер до української мови зроджує пониження і нехіть до неї у нашої дітвори.

11. У школі сестра пояснює дітям, що св. Володимир і св. Ольга не є жадними католицькими святими.

12. Товариство «Рідна Школа» просило о. пароха Улицького про приміщення для своєї дітвори (250 дітей) на суботнє навчання українознавства у парохіяльній школі, однак, дістало відмову, і навчання Т-ва «Рідна Школа» відбувається в приміщеннях публічних шкіл на Пармі за оплатою, хоча кляси в нашій парохіяльній школі в суботу є вільні.

13. За твердженням більшости Т-ва «Рідна Школа» дітвора наша з нашої української парохіяльної школи, удержуваної в цілости оплатами і датками наших парохіян, ставиться з більшою нехіттю та упередженням до науки українознавства, як дітвора з публічних шкіл. Асиміляторський процес у наших парохіяльних школах є сильніший, як у публічних школах.

14. Наша делеґація у пароха церкви св. Петра й Павла о. монс. Д. Греська, прохаючи відправити торжественну Службу Божу на наше Різдво і покликаючись при тому на «Благовісник» Верховного Архиєпископа, дістала відповідь, що він не знає жадного Верховного Архиєпископа і жадний «Благовісник» його не зобов'язує, а він знає тільки свою владу в Філядельфії, при тім вирвав з рук делеґатам «Благовісника» з наміром знищити його. Тільки холоднокровність делеґатів не допустила до фізичного зудару.

15. На наші письма, телеґрами та підписи близько двох тисяч мирян до митр. А. Сенишина і помимо запевнень Апостольського Делеґата до США Високопреосвященнішого Кир Еґідія Ваньоцці, титулярного Архиєпископа Міри, у Вашінґтоні, що справи будуть полагоджені і ми дістанемо відповідь від нашого митрополита, до сьогодні, по двох роках, ми нічого від нього не одержали.

16. Проти членів нашого комітету від самого початку провадилась і провадиться нашими парохами очорнювальна, неперебірлива в засобах нагінка, що використовують для цього українську церкву і проповідальницю.

17. Роздавання наших летючок і комунікатів та збирання підписів за збереження нашого юліянського календаря і за установлення нашого патріярхату було заборонене нашими парохами, а навіть кликали багато разів поліцію, домагаючись нашого арешту.

18. Зараз по виступі нашого митрополита у Стемфорді, 7-го вересня 1964 р., де він заявив: «Та маємо в Бозі надію, що свідомі українці католики, які люблять свою церкву і свій нарід, не дадуться зловити в пастку

большевицьких аґентів, які прикривають свої задуми навіть релігійно-патріотичними кличами, ні не дадуть обманути себе пропаґованим каїновим братерством, не повірять у пропаґовану надбудову (патріярхат — наше розуміння) нашої Церкви», митрополичі прихильники повели жалюгідну акцію проти всіх членів нашого комітету, називаючи їх платними аґентами Москви. До голови комітету телефонували майже два тижні, погрожуючи, що одного дня привезуть його дітям і жінці домів у кропив'яному міху, як купу м'яса і костей і т. п.

19. Нашому, активному членові комітету, доброму християнинові, зразковому батькові родини, д-рові Дмитрові Шевчукові, о. Д. Ґресько завернув річну, церковну вкладку і викинув з членів парохії.

20. Інших наших прихильників і членів комітету о. Ґресько виключив з парохії, заявляючи, що вони через зв'язок із комітетом не можуть бути далі членами нашої церкви.

21. У філядельфійському «Шляху» ч. 1. 1964 р., який є офіціозом нашої митрополії, о. д-р Поспішіль подав застрашливу статистику сталого занепаду членства нашої церкви в США, пояснюючи це браком англійської мови в нашій церкві та конечністю переходу на «Бізантін Райт Католік Черч». Тому, що ці думки були висловлені на шпальтах офіціозу нашої епархії і ніколи не були пізніше дискутовані чи заперечені у тому часописі, наші миряни прийняли їх як вияв думок проводу нашої епархії, себто митрополита А. Сенишина. Цю статтю передрукувала англомовна «Америка» ч. 5. 1964 р. Ці рекомендації о. д-ра Поспішіля викликали пригноблення серед наших мирян, а послідовне і вперте нехтування нашого календаря, мови та обрядів указує на те, що наш митр. А. Сенишин іде послідовно слідами карпаторуського єпископа Елька.

22. Карпаторуська сант Мері Бізантін Райт Кетолік Черч на Бруклині в Клівленді при Стейт Ровд, яка колись уживала в Богослужбах і в проповіддях тієї самої мови що і ми, сьогодні вже майже в цілості перейшла на ан-

глійську мову. Тільки на одній Службі Божій залишено ще дещо зі старослов'янської мови, обрядів та співів.

Своїми підписами потверджуємо правдивість з'ясованих нами випадків із повною відповідальністю, як також згоджуємось на те, щоб ця наша заява була опублікована в Офіційному Бюлетені Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді «За Рідну Церкву».

Підписали:

Інж. Петро Балагутрак, Микола Волошин, Йосиф Василина, Михайло Василишин, Степан Тимків, Іван Гаврилів, Олександер Дубчак, Василь Жук, Михайло Зварич, Григорій Кріслатий, Іван Клюфас, Семен Кріслатий, Михайло Лаврів, Роман Лесик, Микола Макар, Михайло Пукач, Іван Кавшан, Борис Тарнавський, Микола Чухрай, Ярослав Чухрай, д-р Дмитро Шевчук.

РОЛЯ ЦЕРКВИ В ВИХОВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЮДИНИ

Виховання свідомого громадянина починається від колиски або, як сказав один із філософів, щонайменше двадцять років перед його народженням, бо, звичайно, добре виховані батьки — добре виховують своїх власних дітей. Свідомі свойого завдання батьки вкладають у своє потомство день за днем і рік за роком усе те, що вони вважають за найбільш доцільне. Коли ми маємо діло з свідомими українськими батьками, то можемо сміло сказати, що вони, поза всіма утилітарними вартостями, не забувають і про те, щоб їх дитина, коли дозріє, була якнайближче того ідеалу, який вони винесли в своїй уяві, а саме: віруючий і практикуючий християнин, а також примірний у своїй поведінці, господарний, свідомий громадянин та свідомий українець.

І ось цей ідеал доброго християнина і свідомого українця є ціллю не тільки самих батьків, але й цілої української спільноти в Канаді та взагалі всього українського народу. Коли хтось є свідомим українцем, то він, народившись чи виховавшись уже в Канаді, буде автоматично свідомим канадцем, бо кожний його чин і кожночасна поведінка будуть керуватися добром його родини, спільноти, серед якої він живе, та добром того народу, з якого він вийшов.

За час свойого життя в Канаді українська спільнота видала вже з себе одиниць, які сьогодні займають різні високі пости в політичному, культурному та економічному житті Канади, які, будучи добрими та примірними громадянами, не соромляться свого українського роду ані своєї української мови. З цих людей горда вся канадська спільнота і довіряє їм провідні становища, горді з них і ми, канадські українці, але не менш за нас гордяться ними наші брати і сестри в Україні та поза нею.

Одначе для виховання свідомого українця в Канаді самого родинного виховання є мало, хоча воно, поза всяким сумнівом, є найважливішим. Ідеал свідомого канадського українця, як ціль виховання нашої дитини, повинен і мусить бути підхоплений ще й іншими суспільно-громадськими чинниками, зокрема такими важливими, як церква, школа, а далі різні молодіжні організації і т. п. Всі вони разом творять суму виховників, кожний із тих чинників підкреслює інший аспект у виховному процесі, намагаючись осягнути ідеал людини, ідеал християнина, ідеал свого члена, ідеал українця.

Роля церкви в виховному процесі тим важливіша, що, на жаль, чимало батьків до жадних українських організацій не належать ані своїх дітей до них не посилають, але все ж до церкви разом із своїми дітьми ходять. Багато таких батьків хотіли б бачити своїх дітей передовими громадянами, гідними наслідування, але, хоч воно дивно, самі ані не служать прикладом для своїх

дітей, ані не докладають належних зусиль, щоб їхні бажання здійснились.

Говорячи про церкву, нам треба підкреслити, що маємо на думці її всехристиянський елемент, з одного боку, а людський, з другого. Під всехристиянським елементом ми розуміємо Христове вчення про надприродну Божу ласку про любов ближнього, про любов до свого рідного. Християнська церква не тільки що не вимагає забути рідний нарід, рідних батьків, але, навпаки, вона заохочує кожного бути патріотом, любити своїх батьків — свій нарід, свою церкву, свій обряд, мову і традиції.

Наша церква, чи докладніше, наші церкви в Канаді повинні використати сприятливі політичні обставини для виховання свідомих своїх вірних і свідомих українців. Виходячи з точки інтересів самої церкви, вона мусить дбати в першу чергу про релігійно-моральне виховання молоді і старших в дусі любови й пошани до своєї церкви. Духовенство повинно служити прикладом, який би надхнув кращі одиниці серед молоді бажанням вступити в духовний стан. У нас тепер багато нарікань, що замало молоді йде на теологію чи вступає до українських чернечих чинів, і перед нами існує загроза, що вже в недалекому майбутньому ми готові залишитися без потрібної кількости священиків. Якщо так, то це було б загрозливе явище, бо коли ми й залишимось із нашою церквою, але без **українського серцем і душею духовенства,** то годі буде говорити про українську церкву як таку.

Що ж треба тоді робити, щоб до такого стану не дійшло? Відповідь на це знаходимо в історії нашої церкви на рідних землях, де священик був не тільки душпастирем, але й національним провідником, духовним батьком своєї громади-парохії. Його можна було побачити не тільки в церкві, але і в школі, і в читальні, в кооперативі та в різних організаціях. Добрий священик не чекав, щоб його запрошували зайти на таку чи іншу спільну імпрезу, пожертвувати грошем на таку чи іншу народню ціль. Він ішов між свою громаду з почут-

тям обов'язку і моральної відповідальности, він ішов і давав приклад іншим. І цей факт будив почуття спільного обов'язку серед його парохіян, і його вірні вважали за честь, що священик бував усюди разом з ними, радив їм добрим словом, заступався за своїх парохіян, де цього вимагала потреба.

У нас у Канаді, є різні українські суспільно-громадські організації, до яких належать вірні різних українських парохій і їм було б приємно бачити серед свого членства, на своїх імпрезах своїх душпастирів. Це мало б велике значення і для церкви, і для вірних, і для організацій. Церква, зокрема сьогодні, не може і не сміє бути замкненою в собі, вона сьогодні, більш як колинебудь в минулому, мусить променіти світлом Христової науки в усіх ділянках нашого життя. В церкві наша молодь повинна, як і старше громадянство, бачити зразковий порядок в літургічному, обрядовому та мовному розумінні, щоб у кожній нашій церкві однаково прославляти Бога. Нехай аж занадто часті деклярації про красу нашої церкви, обряду й мови не будуть пустими фразами, які не мають нічого спільного з ділами. Порядок у церкві та зразкова поведінка духовенства так у церкві, як і в громаді, добірні проповіді, які відповідали б на питання, що нам їх ставить життя кожного дня, напевно викличуть і захоплення і признання серед батьків, а зокрема серед молоді, в рядах якої знайдеться чимало охочих служити і Богові і народові. Праця священика буде визнана працею необхідною і корисною не тільки з релігійної точки бачення, але і з суспільно-громадської. Коротко кажучи, церква мусить створити сприятливі обставини і в них виховувати і словом і ділом кандидатів до духовного стану та до чернечих чинів. Коли світські священики разом із чернецтвом плекатимуть серед своїх вірних любов до Бога, до церкви і до рідного народу та його духових скарбів, тоді менше буде критицизму на їх адресу, а більше любови до них і пошани.

Вірні разом із своїми дітьми чекають гідного прикладу від своєї церкви, від своєї ієрархії, від свого духовенства і звичайно йдуть за тим прикладом. Історія нашої церкви дала нам чимало прикладів, гідних наслідування, і про це ми чуємо не раз у проповідях у церкві, але, на жаль, замало є послідовників тих прикладів. Здійснення великих ідеалів відбувається шляхом боротьби, а не методами найменшого спротиву, опортунізму. А збереження нашої самобутности в Канаді, нашої Української Церкви, наших духових скарбів є великим ідеалом і він вимагає великих провідників і великої праці. На цьому ж таки терені в Канаді французька ієрархія й духовенство повинні також послужити прикладом, як треба берегти своїх вірних і свій нарід від денаціоналізації, а тим самим як берегти доручену їм їхню національну церкву.

У вихованні самої молоді найважливішою ділянкою є таки навчання релігії, зокрема в українських школах. Для цього потрібні перш за все добрі підручники, катехизм, літургіка та історія української церкви.

В усіх українських Рідних Школах, незалежно від того, хто їх спонзорує, є призначені години на навчання релігії. Як саме навчання цього предмету відбувається, цього спонзори не можуть, ані не мають права перевіряти. Наша ієрархія повинна подбати про те, щоб викладачі чи вчителі релігії мали добре опрацьовані програми та підручники, бо без цього годі вести нормальне навчання. На жаль, дотепер небагато в цій ділянці зроблено в Канаді.

Церковні чинники не повинні чекати, аж до них хтось звернеться та запросить їх дати вчителя релігії. Вони самі повинні знайти і засоби і середники, щоб перевірити, чи в тій чи іншій школі навчання релігії відбувається, а якщо так, то як воно відбувається.

З метою задержати нашу дітвору при українстві, необхідна є співпраця так церкви, як і церковно-релігійних організацій із іншими організаціями та з цілою українською громадою в кожній місцевості. БУК, ЛУКЖ,

УКЮ та студентська організація «Обнова», в університетських містах, повинні тісно співпрацювати в різного роду національних святкуваннях так, як Пласт і СУМ співпрацюють у релігійних святкуваннях. Усі ці чинники повинні створити сприятливу атмосферу, тісну гармонію співпраці, не конкурувати з собою, а радше взаємно себе доповнювати. БУК, ЛУКЖ, УКЮ і Обнова повинні слідкувати за правильним збереженням українського обряду, належного пошанівку української мови та за повним проведенням у життя рішень єпископських конференцій під проводом нашого найвищого церковного ієрарха Верховного Архиєпископа Кардинала Кир Йосифа Сліпого.

Всі ці чинники разом повинні і мусять, в ім'я збереження і нашої церкви і нашого народу в Канаді, як окремої національної групи в різнонаціональній канадській мозаїці, створити таку сприятливу атмосферу, яка притягала б до себе не тільки тих, що сяк-так держаться своєї церкви, але навіть і тих, що з різних причин відійшли або просто відчужились від неї. Нема де правди діти, але дуже багато наших вірних, зокрема серед молоді, цілком нехтують справами своєї церкви, свого обряду чи навіть релігії та взагалі життєвими справами української спільноти в Канаді.

Леди ігноранції та байдужости треба проломити освітою та знанням, здійснюючи клич «Пізнаймо самі себе». Ми знаємо багато злого про себе, але замало доброго. Ми дуже часто переоцінюємо чужі духові вартості, не знаючи, що в нас вони не раз куди кращі, ніж в інших народів. Я вважаю, що першим кроком у цьому напрямі є надзвичайно цікаві і корисні виступи о. д-ра Богдана Липського, пароха церкви св. о. Миколая в Торонті, чи то в формі проповідей, чи то в формі публічних доповідей. Ця форма виховання парохіян повинна продовжуватись і є гідна наслідування.

Римо-католицька церква в Торонті влаштовує спеціяльні доповіді для академічної молоді, без уваги на віровизнання, і запрошує її познайомитися з дійсним

станом римо-католицького вчення. Варто було б, щоб і наша церква влаштовувала відповідні доповіді бодай для української академічної молоді, в вигідний для неї час, із дискусіями на різні теми, зв'язані з українською церквою та релігією взагалі.

Не забуваймо, що живемо в світі нібито християнському, але на ділі серед крайньо-ліберальних течій, які сприяють, якщо вже не атеїзмові, то щонайменше релігійній байдужості. Із цим хворобливим явищем треба боротись і в цій боротьбі провід мусить узяти Церква, бо вона, а ніхто інший, є природним провідником, учителем і батьком своїх вірних. На своєму зборі в Вінніпегу священики-англізатори заявили, що наша церква стала нездібним до життя і дії об'єктом. Якщо воно дійсно так, то сталось це тому, що церква перестала йти з народом, існувала як самоціль для себе самої, не виховувала своїх вірних для себе на своїх власних зразках, а радше на зразках чужих і, нічого дивного, чужим на користь. Щоб уникнути цього на майбутнє, нам треба постійної кореляції дії між нашим духовенством та українською спільнотою, щоб виховати перш за все християнський тип людини.

А виховавши молодь на наших традиціях, культурній спадщині нашого народу та в любові до всього, що рідне, можемо вірити, що така молодь напевно буде гідним переємником наших культурних скарбів і збільшить число покликань у духовний стан, на службу Богові й народові.

Наша українська католицька церква мусить залишитися українською та зробити все, що дотепер із тих чи інших причин було занедбане, щоб вона знову стала природним провідником у боротьбі з асиміляцією, в боротьбі з релігійною байдужістю та за збереження нашої релігійної та національної самобутности так, як це вона робила на рідних землях. Замало є хвалити світлої пам'яти митрополита Андрея чи ісповідника Верховного Архиєпископа Кардинала Кир Йосифа Сліпого. Їхні при-

клади треба застосовувати в щоденному житті, їхні вчення треба реалізувати не деклараціями, а ділом. Декларації самі — це тільки слова, а відомо ж, що **слова — полова, а діло — диво.**

Василь Верига
(Торонто)

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Понижче подаємо без жадних змін уривки з листа одного українського католицького священика. На виразне бажання автора заховуємо в тайні його ім'я і прізвище.

Липень 23. 66.

До Хвального Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Торонті.

Високоповажані Панове!

Дякую за переслані мені матеріяли. Бюлетень є дуже добре опрацьований... Застановляючись над проблемами нашої Української Католицької Церкви в ЗДА чи в Канаді, я прийшов до переконання, що врятувати їх для будучої нашої історії, можуть тільки добрі відважні миряни... Всі другі відповідальні сили за долю Церкви, ділають та працюють по засаді: що для мене за життя вірних вистачить, і тому наша Цеерква поволі загибає. Тратимо багато молодих тут роджених наших людей, які покидають нашу Церкву, головно образовані і то по містах, з причини дуже слабої душпастирської опіки, злі проповіді, брак дяків, неповажні виконування богослужб, брак праці в церковно релігійних організаціях, які є дуже важні для життя Церкви, а які цілковито загибають через брак плянів і лінивство...

Остаю з належною пошаною та признанням

о. (підпис)

ARCHBISHOP'S CHANCERY OFFICE
815 NORTH FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA, PA., 19123

1290/66 0

СПРОСТУВАННЯ

В Бюлетені «Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді» (Торонто, Рік 1, липень 1966, ч. 1) на сторінці 13, п. з. «Найновіші Вістки» поміщено новинку про Преосв. Кир Н. Елька, Єпископа Питсбурзького, що одержав недавно дозвіл від Священної Конґреґації для Східніх Церков відправляти цілу святу Літургію англійською мовою.

Крім цієї новинки Комітет помістив іншу вістку на адресу нашого ВПреосв. Кир Амврозія Сенишина, ЧСВВ, Митрополита Філядельфійського, пишучи: «Кружляють чутки, що про такий самий дозвіл від тої Конґреґації старається Кир Амвросій Сенишин для всіх трьох епархій українців католиків у ЗДА». Автор цього бюлетеню закінчив ці «Найновіші Вістки» словами: «Пишемо це письмо на славу Пресвятої Трійці, добро Святої Христової Церкви, нашому народові і на наше спасіння». Чутки, які цей Торонтонський «Комітет Оборони» поширює про ВПреосв. Митрополита Кир Амврозія, є неправдиві.

Історичною правдою є, що ВПреосв. Амврозій Сенишин в 1965 році видав доручення всім священикам Філядельфійської Архиепархії, які ще не скінчили 15 років священно-діяння, щоб приготовилися до іспитів з Літургіки. Також ВПреосв. Владика назначив реченець до тих іспитів.

Таке саме доручення відносно Літургіки дістали українські жіночі Чини і Згромадження: Сестри Василіянки, Сестри Служебниці П.Д.М. і Сестри Місіонарки Покрова Матери Божої. Головні Провінціяльні Настоятельки виконали доручення і всі Сестри, що вчать в парохіяльних школах, приготовляються також до іспитів з Літургіки. В тій цілі Митрополичий Ординаріят за-

мовив кількасот підручників «Божественна Літургія» (о. М. Соловія ЧСВВ) та доручив розіслати священикам і Сестрам Учителькам.

ВПреосв. Митрополит Амврозій дав доручення всім священикам, щоб деякі частини тексту Божественної Літургії виголошували українською мовою. Також під час священичих реколекцій у Вашінґтоні, в місяці червні 1966, ВПреосв. Митрополит у своїм слові до священиків заявив з натиском щоб уживати українську мову в Божественній Літургії і зберігати її, як дорогу пам'ятку по наших батьках, дідах і прадідах, а тоді молодь буде мати більшу охоту вчитися української мови.

Поширювання неправдивих чуток Торонтонським «Комітетом Оборони Обряду і Традицій» не причиняється до слави Пресвятої Трійці, ані для добра Христової Церкви, ані нашому народові, ані не принесе спасіння, бо брехня є гріхом.

Від Митрополичої Канцелярії,

о. Августин Молодовець
Віце-Канцлер

Всечесніший Отче Віце-Канцлере!

Прикро нам, що Ви звете себе на всіх офіційних письмах Archbishop's Chancery Office, а не **Канцелярія Архиєпископа — Митрополита Філядельфійського для українців.**

На жаль, роблять подібно й інші Владики Української Католицької Церкви. Чи не було б воно виховним для наших вірних, а головно для нашої молоді, якщо б Ви не пропускали властивої назви в українській і англійській мовах.

UKRAINIAN CATHOLIC WEEKLY PRINTED IN TWO SECTIONS *Eng. Section*

The WAY

I am the way, and the truth, and the life — John 14-6

No. 15. VOL. XXV. PHILADELPHIA, PA., APR. 19, 1964 ЦІНА 10¢ Р

At Bishops' Meeting in Washington

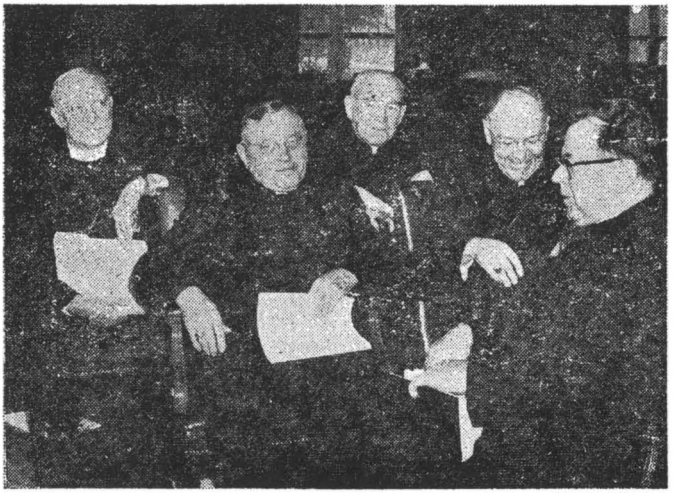

(N. C. Photo)

The Bishops of the United States met in Washington in early April to discuss questions relating to the use of English in the liturgy of the Church in this country. Archbishop Ambrose Senyshyn, right, is pictured with Bishop Aloysius J. Willinger, C.Ss.R. of Monterey-Fresno, Bishop Louis J. Reicher of Austin, Texas, Bishop James E. Kearney of Rochester, and Bishop Leo F. Dworschak of Fargo. An official statement read that nothing can be said about the vernacular until the decisions of the Washington meeting have been approved by Rome.

СПРОСТУВАННЯ НА СПРОСТУВАННЯ

У попередньому офіційному Бюлетені Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді, «ЗА РІДНУ ЦЕРКВУ», Торонто, рік 1, ч. 1. (липень 1966) сторінка 13-та, ми помістили чутки про старання Високопреосвященнішого Кир Амвросія Сенишина, Архиепископа Філядельфійського для Українців, у Священній Конгрегації для Східніх Церков, про дозвіл відправляти Святу Літургію англійською мовою. На це ми дістали з Archbishop's Chancery Office, 815 North Franklin Street, Philadelphia, Pa. 19123

СПРОСТУВАННЯ

Нам видається, що якщо б всі порушені нами справи в «Найновіших вістках» Бюлетеня не годилися з правдою, то Ваше спростування, Всечесніший Отче Віце-Канцлер, повинно б виглядати приблизно так:

Канцелярія Архиєпископа — Митрополита Філядельфійського для Українців Католиків
815 North Franklin Street,
Philadelphia, Pa. 19123.

Дата.....

ч.:1290/660

Слава Ісусу Христу!

Спростування

В офіційному Бюлетені Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді, «ЗА РІДНУ ЦЕРКВУ» (Торонто, рік 1, липень 1966, ч. 1), на сторінці 13-ій, під наголовком «Найновіші вістки», поміщено новинку про священного Кир Николая Елька, єпископа Пітсбурського для Русинів, що одержав недавно дозвіл відправляти цілу Святу Літургію англійською мовою.

Із цим фактом наш Високопреосвященніший Кир Амвросій Сенишин, Архиєпископ — Митрополит Філядельфійський для Українців і члени його Канцелярії не погоджуються. Крім тієї новинки, повище згаданий Хвальний Комітет помістив таке: «кружляють чутки, що про такий самий дозвіл від тої ж Конґреґації старається Кир Амвросій Сенишин для всіх трьох епархій українців католиків у США.

Запевняємо в імені Високопреосвященнішого Кир Амвросія Сенишина, Архиєпископа — Митрополита Філядельфійського для Українців і його Канцелярії, що чутки, про які довідався вище згаданий Хвальний Комітет, є неправдиві, і їх поширюють вороги Української Католицької Церкви. Дальше стверджуємо, що наш Високопреосвященніший Митрополит ніколи не нарушував ухвал Українських Католицьких Владик і докладно стежить за зберіганням їх у нашій Архиєпархії.

В особливший спосіб в нашій Архиєпархії зберігаються ухвали подані у «Третьому Пастирському Посланні» (Благовісник, рік II, кн. I.).

Високопреосвященніший Митрополит завжди боронив прав і престижу Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Кир Йосифа Сліпого і рішень Конференції Українських Католицьких Владик і понад їх голови ніколи нічого не робив.

Наш Високопреосвященніший Митрополит в особливший спосіб боронив усно в проповідях, промовах і підчас пресових конференцій прав і престижу Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кардинала Кир Йосифа Сліпого, а також у слові і письмі завжди обстоював ідею Українського Католицького Патріярхату, на чолі з Блаженнішим Верховним Архиєпископом Кардиналом Кир Йосифом Сліпим.

Наша Митрополія для Українців Католиків у США, на чолі з Високопреосвященнішим Кир Амвросієм Сенишином, ніколи не стреміла до того, що Хвальний Комітет називає «усамостійненням», ані ніколи не

виступала проти єдности Католицької чи то Української Католицької Церкви.

Навпаки, наш Високопреосвященніший Митрополит закликав до єдности Української Католицької Церкви розсіяної по цілому світі і завжди визнавав верховну владу Блаженнішого Архиєпископа, Кардинала Кир Йосифа Сліпого.

Уважаємо, що це спростування робить зайвим виступати з «відповідними акціями» перед компетентними Церковними Властями.

Остаємо з пошаною і християнським привітом

За Митрополичу Канцелярію

(підпис)

Так, Всечесніший Отче Віце-Канцлере, повинно б виглядати, на нашу скромну думку, Ваше спростування. Одначе сумніваємося, чи могли б Ви його написати, бо факти виглядають ось так:

1) Преосвященний Іванчо Апостольський Екзарх для Рутенів, без дозволу від Священної Конґреґації для Східніх Церков, почав відправляти Літургічні Ектенії в англійській мові під час Архиєрейської Святої Літургії, яку вперше у східньому обряді відправляв латинський єпископ Преосвященний Фултон Шін. Процес англійщення Святої Літургії проходив дуже швидко і завершився після більше як десятилітньої безперервної практики у відправі Святої Літургії в англійській мові офіційним дозволом від Священної Конґреґації для Східніх Церков.

Приглянувшись ближче до стану Святої Літургії в англійській мові на терені Вашої Архиєпархії, мусимо з прикрістю ствердити, що Ви підете в тому самому напрямі. Про це свідчить протокол Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви

Клівленд - Парма такими точками: 5, 6, 7, а головно 8 і 9.

2) Поміщуємо фотокопію Вашого офіціозу в англійській мові, "The Way" ч. 15. рік XXV, Філядельфія Па, квітень 1964, де говориться про «питання відносно вжитку англійської мови в Святій Літургії в Церкві цеї країни».

Чому не говорилося про дві помісні Церкви, Української Католицької і латинської, на терені Америки, чому говориться виключно про вжиток англійської мови, а не живих мов у Святих Літургіях помісних Церков?

Окрім цього покликуємося на точку 21 протоколу Хвального Комітету з Клівленду - Парма, про статті о. д-ра Поспішіля, на сторінках Вашого офіціозу «Шлях» ч. 1, 1964 р.

3) Сам факт, що Ви його називаєте «історичною правдою», про іспити з Літургіки у Вашій Архиєпархії, яким Ви хочете оправдати Високопреосвященного Митрополита від закидів англійщення нашого обряду, є позитивним явищем, але не до теми, бо Ви не зазначили, в якій мові відбуватимуться ці іспити і яку Літургіку маєте на увазі, в англійській, українській чи церковнослов'янській мові. Сам факт, що підручник о. М. Соловія ЧСВВ написаний українською мовою і сам факт літургічних іспитів не заперечують можливости старань про дозвіл відправляти Святу Літургію англійською мовою. Шкільна і виховна політика у Вашій Архиєпархії кидає також таке підозріння, а саме — намагання впоїти почуття меншевартости і погорду до всього рідного.

Але дозвольте ще одно питання, чому Високопреосвященніший Митрополит не доручив усім священикам простудіювати «Устав Богослужень» «(Ordo celebratio-

лів)», що його видала Священна Конґреґація для Східніх Церков у 1944 році, як також богослужебних книг, що його почала видавати для нашого обряду та ж Конґреґація у 1941 році. Повище згаданих і потверджених авторитетом Вселенського Архиєрея книг, приписів і рубрик ніхто у Вашій Архиєпархії не дотримується з Високопреосвященнішим Митрополитом включно. А це є нехтуванням нашим святим обрядом, традиціями і авторитетом святішого Отця Папи Римського. Окрім цього жалюгідний стан Літургічного життя у Вашій Архиєпархії є найкращим засобом асиміляції і латинізації наших вірних.

Підручник о. М. Соловія, ЧСВВ, може бути лише неофіційним додатком до офіційних і зобов'язуючих моментів нашого обряду і Літургіки.

Окрім цього, чому Ваша Канцелярія не доручить усім священикам Вашої Архиєпархії суворо дотримуватись ухвал поданих у Третьому Пастирському Посланні, надрукованих у Благовіснику, Рік II., кн. 1, що його підписав також Високопреосвященніший Кир Амвросій Сенишин, Митрополит Філядельфійський для Українців в США?

Тоді мусів би появитися старий календар, зникнути англійська мова з літургічних відправ священиків.

4) Дуже радіємо таким уступом Вашого спростування: «ВПреосв. Митрополит Амвросій дав доручення всім священикам, щоб деякі частини тексту Божественної Літургії виголошували українською мовою. Також під час священичих реколекцій у Вашінґтоні, у місяці червні 1966, ВПреосв. Митрополит у своїм слові до священиків заявив з притиском, щоб уживати української

мови в Божественній Літургії і зберігати її як дорогу пам'ятку по наших батьках, дідах і прадідах, а тоді молодь буде мати більшу охоту вчитися української мови.

Одначе, чому Високопреосвященніший Митрополит не опублікував у Пастирському Посланні для всіх вірних і не помістив цього також в англомовній частині Вашого Офіціозу, щоб про це могли довідатись всі католики латинського обряду?

5) Дякуємо Вам за те, що Ви нас і Читачів Вашого спростування повчаєте, що «брехня є гріхом», ми про це знаємо і «брехнею» не орудуємо, а чутки подаємо не як факт, але як чутки і зазначуємо, «якщо це правда», чому ж Ви не наводите цього у Вашому спростуванні?

Одначе, Ваш офіціоз «Шлях» у числі 17 з 24 квітня 1966 р. у статті під наголовком «Партизанський Вієтконг діє в нашому суспільстві» підписані:

Archbishop's Chancery Office
815 N. Franklin St.
Philadelphia, Pa. 19123.

подає грішні «брехні» не як чутки, але як факти. Вимагаємо від Вас, щоб Ви дали докази, що це комуністи кинули клич за Українським Патріярхатом, що ревнителі Українського Патріярхату дали себе зловити на вудку комуністів, що ті, що бажають нашого Патріярхату — це комуністичні поплентачі і т. д., і т. п.

Якщо Ви не подасьте твердих доказів на ці повище згадані факти, тоді улюблене Вами слово «брехня» залишиться далі серед Вас.

Пригадуємо Вам, що якщо б таке трапилося у якійсь іншій помісній католицькій Церкві, то ціла справа, напевно, опинилась би перед найвищим церковним судом,

тобто Sacra Romana Rota, і всіх, пов'язаних з такими наклепами, напевно, було б покарано.

6. В. Маркусь у статті «Українська політика з перспективи Риму» в Українському Самостійнику, рік 17, число 107 - 108, на сторінці 5 і 6 пише: «Названі дві перші групи були спеціяльно активні в заходах завалити ідею патріярхату принайменше на деякий час. Використавши зручно особисту неприхильність декого з наших ієрархів до Верховного Архиєпископа і загравши на їхніх амбіціях, вони зуміли поставити під знак запитання доцільність креування патріярхату натепер. Це, мовляв, невизріла справа, вона викличе багато ускладнень для католицької церкви. Відомо, що у Ватикані западають важливі ухвали щойно тоді, коли всілякі «проти» зведено до мінімуму. Для папи й ватиканської адміністрації, що мали оформити акт установлення патріярхату, посталих ускладнень вистачало, щоб справу патріярхату відкласти на дальший плян, або й «ад календас ґрекас». Важливу, хоча неславну, ролю в цьому розвитку відограло становище одного нашого ієрарха, який очолює найчисленнішу українську католицьку громаду на чужині. Його підтримали або й заохотили впливові американські кола, які, в ім'я фальшиво зрозумілого патріотизму, прагнуть ліквідації нашої церкви в Америці».

Всечесніший Отче Віце-Канцлере, чи Ви не могли б нам вияснити, котрого ієрарха мав на увазі автор повищої статті?

Ми хотіли б бачити Вашу Канцелярію фортецею Української Церкви і нашого безталанного народу і молимо Бога, щоб Він вислухав наші гарячі молитви на цю інтенцію.

Остаємо з глибокою пошаною віддані Вам у Христі Господі —

За Президію Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді

Григорій Головатий (голова)

Марія Трачук (секретар)

До
Хвальної Редакції «Народна Воля»
245 Olive St.
Scranton.

Високоповажані Панове!

У числі 29 «Народної Волі» з 11-го серпня 1966 р., на сторінці другій, у рубриці «Що пишуть і говорять», під наголовком «Спростування чуток про літургію в українських церквах», Ви пропустили останній параграф, а саме: «Поширювання неправдивих чуток Торонтонським «Комітетом Оборони Обряду і Традицій» не причиняється до слави Пресвятої Трійці, ані для добра Христової Церкви, ані нашому народові, ані не принесе спасіння, бо брехня є гріхом».

На майбутнє просимо цитувати всі документи в повному виді.

Залишаємось з пошаною до Вас
За Президію Комітету Оборони Обряду і Традицій

Української Католицької Церкви в Канаді

Григорій Головатий (голова) Марія Трачук (секретар)

Торонто, вересень 1966.

Всечесніший Отець Діон. Кульчицький, Кріфтель/Тавнус
Всечесніший Отче!

Вашого листа з 25. 8. 66. одержали. Щиро дякуємо. Тому, що наші наміри чисті, Вашого листа і нашу відповідь на нього помістимо в наступному числі нашого Бюлетеня.

За Президію і Редакцію

Григорій Головатий (голова) Марія Трачук (секретар)

Свої щедрі пожертви на Український Католицький Університет в Римі і на видання та біжучі видатки, пов'язані з діяльністю Комітету, просимо слати на конта Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви.

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА (УНО)

297 College St., Toronto, Ont., Canada.

число конта **4731**

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА «БУДУЧНІСТЬ»

140 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada.

число конта **3308**

При пересилці пожертв просимо зазначати: «Український Університет в Римі», чи «на діяльність Комітету Оборони».

Редагує і відповідає Президія Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді

Адреса Президії і Редакції:

241 Niagara St., Toronto 3, Ont., Canada.

Всім жертводавцям щиро дякуємо.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

Прохаємо, Шановних Читачів, вибачення за численні помилки. Особливо просимо звернути увагу на те, що два останні рядки на 13-ій сторінці попали, через технічний недогляд, у невластиве їм місце.

Це передостаннє речення статті «Наше становище і наші завдання».

Редакція

КУПУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ і ПОШИРЮЙТЕ ВИДАННЯ

Комітету Оборони Обряду і Традицій

Української Католицької Церкви в Канаді

До цього часу появилися друком:

1. Чужинець в обороні Української Церкви. Торонто, 1966 р. Ціна 25 центів.

2. Проф. д-р Петро Б. Т. Біланюк — Українська церква, її сучасне й майбутнє. Торонто - Чікаґо 1966 р. Ціна 35 центів.

3. За Рідну Церкву. Офіційний Бюлетень Комітету Оборони Обряду і Традицій Української Католицької Церкви в Канаді. Рік 1, ч. 1 (липень) 1966 — 25¢.

Книгарням і кольпортерам даємо опуст.

Замовлення просимо слати на адресу:

241 Niagara St., Toronto 3, Ont., Canada.